

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نياشت تن من مباد
همه سر به سر تن به کشتن دهيم
بدین بوم ویر زنده یک تن مباد
از آن به که کشور به دشمن دهيم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Literary-Cultural

ادبی - فرهنگی

محمد اسحاق برکت
ویرجینیا - امریکا
۵ نومبر ۲۰۰۹

بیائید پښتو بیاموزیم ۲۵ لوست (درس ۲۵) په پښتو کی مصادر

مصدر کلمه ایست که از آن افعال ساخته میشود و در پښتو همچنان :
مصدر هغه کلمه ده چې له هغه څخه کړ (فعل) جوړیږي.
د پښتو ټول مصدرونه په (ل) ، په (یدل) اویا (ول) ختمیږي لکه :
- خوړل ، لوستل ، لیکل او....
- دریدل ، گرزیدل ، غورزیدل او....
- کول ، درول ، ډکول ، بنورول او....
از لحاظ ساختمان مصدر در پښتو دو نوع میباشد :
په پښتو کی مصدر د جوړښت پر بنسټ دوه ډوله دي :

۱ - بسیط مصدرونه

۲ - مرکب مصدرونه

بسیط مصدرونه هغه دي چې یواځې له مصدر څخه د مصدری نښو یا علایمو په درلودلو سره
لیکل او لوستل کیږي لکه:

لیکل ، لوستل ، وړل ، اچول او

مرکب مصدرونه د یوه نوم یا صفت او یو کومکي مصدر (کول ، کیدل او ...) څخه جوړیږي لکه:
پوښتنه کول ، تحصیل کول ، جلا کول ، پخلا کول ، سیل کول
یو ځای کیدل ، جلا یا جدا کیدل ، نیږدې کیدل ، لیرې کیدل او

فراموش نباید کرد و خوب به خاطر باید داشت که از مصادر مختوم به (ل) افعال لازمی و متعدی
هر دو (که شرح شانرا در دروس ما بعد خواهید یافت) ساخته شده در حالی که از مصادر مختوم به (یدل)
صرف افعال لازمی و از مصادر مختوم به (ول) افعال متعدی ساخته میشوند

(راجع به افعال لازمی و متعدی در درس ۱۶ پښتو معلومات لازم داده شده)

قابل یاد آوریست که مصادر مختوم به (یدل) را که نمایانگر فعل لازم‌یست، میتوان با تبدیل آن به علامه مصدری (ول) به فعل متعدی تبدیل کرد. به مثالهای پائین نظر نمائید:

گرزیدل (گشتن، گردیدن، تبدیل کردن)
 چبرته روان یی، ولی دېخوا هغه خوا ببخایه گرزې؟
 کجا راهیستی، چرا اینجا و آنجا بیمورد میگردی؟
 گرزول (برگرداندن، تبدیل کردن)
 ولی دې خپله خبره وگرزوله او اوس بل څه وایی؟
 چرا گپ خودرا گشتاندي (بدل کردی) و اکنون چیز دیگری میگوئی /

خندیدل (خندیدن که خندل هم گویند)

ولی ببخایه خاندي، په چا خاندي؟

چرا بیجا میخندی، به که میخندی؟

خندول (خنداندن)

غیاث لکه مسخره، خلک پر خپل ځان خندوي

غیاث چون مسخره، مردم را بر خود میخنداند

در زیر یکعده مصادر بسیار معمول و مروج که در محاوره ازان استفاده میشود نوشته شده و آنرا علاقه مندان به خاطر خواهند سپرد:

خُغستل	دویدن	دریدل	ایستادن	کېناستل	نشستن
خوړل	خوردن	خشل، خکل	نوشیدن	کتل	دیدن
زغلیل	دویدن	زغاستل	دویدن	ډاریدل	ترسیدن
وهل	زدن	ږدل	گذارن	اخیستل	گرفتن
سول، سوزول	سوختاندن	ساتل	نگهداریکردن	شوول	نشان دادن
لړل - درلودل	داشتن	ارول	بر گرداندن، چپه کردن		

این نوع مصادر بسیار زیاد استند که همه را درین مختصر نتوان گنجانید

در پښتو بیشتر از ترکیب اسم و صفت با پسوندهای (ول، کول و کیدل) مصدر میسا زیم و از آنها در محاوره کار میگیریم به این مثالها توجه فرمائید:

تورول یا تور کول سیاه کردن

سپینول یا سپین کول سفید کردن یا تصفیه کردن

ماتول شکستاندن

جوړول ساختن

ورانول تخریب کردن

وړاندې کول پیش کردن

لاندي باندي کول پائین و بالا کردن

ناجوړه کیدل مریض شدن

خوشحاله کېدل خوش شدن

خپه کېدل ازرده شدن

واډه کول عروسی کردن

مېړه کول ازدواج کردن

بنځه کول ازدواج کردن

تا درس بعدی پښتو که باز هم در خدمت خواهم بود شما را به خداوند میسپارم.